

ACADEMICA

REVISTĂ EDITATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

DIRECTOR: ACAD. IOAN-AUREL POP, PREȘEDINTELE ACADEMIEI ROMÂNE

Nr. 11–12, NOIEMBRIE-DECEMBRIE 2020

Anul XXX • 361–362

DIRECTORI:

Acad. Mihai DRĂGĂNESCU
(director fondator)
octombrie 1990 – ianuarie 1994

Acad. V.N. CONSTANTINESCU
februarie 1994 – ianuarie 1998

Acad. Eugen SIMION
februarie 1998 – aprilie 2006

Acad. Ionel HAIDUC
mai 2006 – aprilie 2014

Acad. Ionel-Valentin VLAD
mai 2014 – decembrie 2017

Acad. Cristian HERA
ianuarie 2018 – aprilie 2018

Acad. Ioan-Aurel POP
mai 2018

COORDONATOR:

Acad. Răzvan THEODORESCU
Vicepreședinte al Academiei Române

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef
Dr. Narcis ZĂRNESCU

Redactori I
Dr. Andrei MILCA
Mihaela-Dora NECULA
Elena SOLUNCA-MOISE

CONSILIUL EDITORIAL:

Acad. Ioan-Aurel POP
Acad. Bogdan C. SIMIONESCU
Acad. Victor SPINEI
Acad. Răzvan THEODORESCU
Acad. Victor VOICU
Acad. Ioan DUMITRACHE

Acad. Dan BĂLTEANU
Acad. Cristian HERA
Acad. Constantin IONESCU-TÎRGOVIȘTE
Acad. Eugen SIMION
Acad. Alexandru SURDU
Acad. Maria ZAHARESCU

E-mail: academica@acad.ro

revista_academica2006@yahoo.com

Adresa web: http://www.acad.ro/academica2002/pag_academica.htm

Tel. 021 3188106/2712, 2713; Fax: 021 3188106/2711

SECTOR TEHNIC:

Tehnoredactor
Dr. Roland VASILIU

Operatori-corectori
Aurora POPA
Monalisa STANCA

Responsabili de număr:
Mihaela-Dora Necula
Andrei Milca
Narcis Zărnescu

Cuprins

THE GEOPOLITICAL BLACK SEA ENCYCLOPAEDIA	
Bogdan Lucian Aurescu, Geopolitica Mării Negre – factor determinant pentru politica externă a României	6
Dan Dungaciu, Marea Neagră are Enciclopedie	12
Răzvan Theodorescu, Parte a Euromediteranei	16
CONVORBIRI	
Academicianul Cristian Hera: un om de știință desăvârșit	19
INVITAȚIE LA LECTURĂ	
Nicolae Anastasiu, Pandemia Covid-19 în România – între medici și geologi	34
UN SECOL DE MUZICĂ MODERNĂ ROMÂNEASCĂ. CENTENARUL UCMR (1920–2020)	
Ioan-Aurel Pop, La Centenar	38
Răzvan Theodorescu, Academia Română și muzica	40
Cornel Țăranu, La o aniversare	42
Octavian Lazăr Cosma, Reverențe la Centenarul Societății Uniunii Compozitorilor Români (I)	43
Adrian Iorgulescu, Gânduri la o aniversare	52
EVENIMENT EXPOZIȚIONAL	
Nicolae Noica, Biblioteca Academiei Române, un adevărat tezaur	56
Florin Cîțu, Avem nevoie de cultură și de educație	58
Ioan-Aurel Pop, Ion I.C. Brătianu s-a născut odată cu Academia Română	60
Răzvan Theodorescu, Iubire pentru patrimoniul național	62
PREOCUPĂRI CONTEMPORANE	
Napoleon Pop, Valeriu Ioan-Franc, O uniune fiscală mai necesară ca oricând (I)	64
SAVANȚI ROMÂNI	
Jean-Jacques Askenasy, Jubileul reflexului palmo-mentonier	73

CULTURĂ SCRISĂ	
Cristian Radu Nema, Performanțe editoriale la Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”	77
Silviu-Constantin Nedelcu, Donația Bibliotecii „Petre Gârboviceanu” către Biblioteca Academiei Române (II)	85
PAGINI DE ISTORIE	
Alexandru Porțeanu, Trianonul în publicistica maghiară din Transilvania (1920–1921)	89
DIALOG CU UN ANTROPOLOG	
Gheorghică Geană, Antropologia și bucuria ideilor	93
OPINII	
Nicolae Bud, Alexandru Nicolici, Munții noștri aur poartă (IV)	104
PREMIILE ACADEMIEI ROMÂNE	
Premiile Academiei Române pe anul 2018, decernate în anul 2020	108
IN MEMORIAM	
Mircea Petrescu (1933–2020)	113
Nicolae M. Manolescu (1936–2020)	115
Gavril Ștrempel (1926–2020)	117
CRONICA VIEȚII ACADEMICE	119
APARIȚII LA EDITURA ACADEMIEI	122
GHID PENTRU AUTORI	125

Donația Bibliotecii „Petre Gârboviceanu” către Biblioteca Academiei Române (II)

Silviu-Constantin Nedelcu*

1. Conținutul registrului-inventar al Bibliotecii „Petre Gârboviceanu”

Acest registru-inventar al Bibliotecii „Petre Gârboviceanu” a fost donat Bibliotecii Academiei Române în 21 noiembrie 1949 și are un număr de 113 file.

În ceea ce privește analiza conținutului acestui catalog, ne-am propus următoarele obiective:

- identificarea localităților unde au fost tipărite majoritatea lucrărilor;
- limbile lucrărilor (franceză/română/germană etc.);

Un aspect foarte interesant al cercetării noastre ar fi și identificarea în colecțiile Bibliotecii Academiei Române a lucrărilor respective ce poartă autograful lui Petre Gârboviceanu sau alte însemnări ale acestuia¹.

2. Inventarul cărților din Biblioteca „Petre Gârboviceanu”

Așa cum spuneam anterior în primul număr al articolului, există un tabel cu un număr de 9190 de titluri de cărți, cuprins de la fila 1^r la fila 108^r. De precizat faptul că nu este vorba de 9190 exemplare, deoarece fiecare titlu conține 1–18 volume, unele titluri având chiar 1–6 dublete. Tabelul respectiv conține următoarele rubrici: 1) No.; 2) Format; 3) Numele autorului și titlul cărții; 4) Locul; 5) Anul; 6) Volum; 7) Dublet; 8) Valoarea cărții. Titlurile cărților înscrise în acest registru inventar au fost prescurtate din rațiuni de economisire a spațiului.

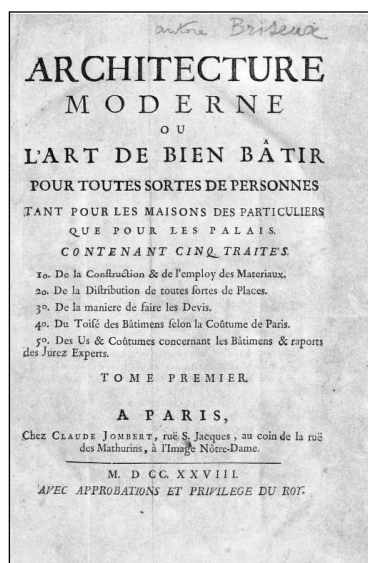
O serie de titluri de cărți de secol XVII și XVIII, române sau străine, ne-au atras atenția în mod deosebit. Dintre ele reținem următoarele:

- No. 95 – III – *Architecture moderne au l'art de bien bâtir...* Tome I, II – Paris – 1728 – 2 vol.²;
- No. 214 – II – *Voyage en divers etats d'Europe et d'Asie* – Paris – 1692 – 1 vol.³;
- No. 798 – Machiavel. *Oeuvres de Machiavel*. Tome I–VI, nouvelle édition – Hale – 1743 – 6 vol.⁴;
- No. 829 – Chompré, *Dictionnaire abrégé de la fable*, 5e édition – Paris – 1766 – 1 vol.⁵;
- No. 1062 – *Retorică adecă învățatură și întocmirea frumoasei cuvântări* – Buda – 1798 – 1 vol – 2 dublete⁶;
- No. 1071 – *Mémoires historique politiques fait en Turquie...* Tome I – Paris – 1790 – 1 vol.⁷;
- No. 1072 – Septchênes (M. De), *Histoire de la décadence de l'empire romaine*, Tome I–XVIII – Paris – 1788–1795 – 18 vol.⁸;
- No. 1073 – *Système de la nature...* – Londres – 1777 – 1 vol.⁹;
- No. 1211 – I – Cantemir (Demetrius), *Histoire de l'empire othoman*, traduite, Tome I–III – Paris – 1743 – 3 vol.¹⁰;
- No. 2383 – Hofmann (Carol Gattlob), *Introductio in lectionem Novi Testamenti* – Lipsiae – 1737 – 1 vol.¹¹;
- No. 2595 – Briot, *Histoire de l'état présent de l'empire ottoman* – Amsterdam – 1671 – 1 vol.¹²;
- No. 2601 – Voltaire, *Romans et contes de Voltaire...* Tome I–II – Paris – 1797 – 2 vol.¹³;
- No. 2628 – Ciceron, *Pensées de Ciceron*, IIe édition – Paris – 1754 – 1 vol.¹⁴;

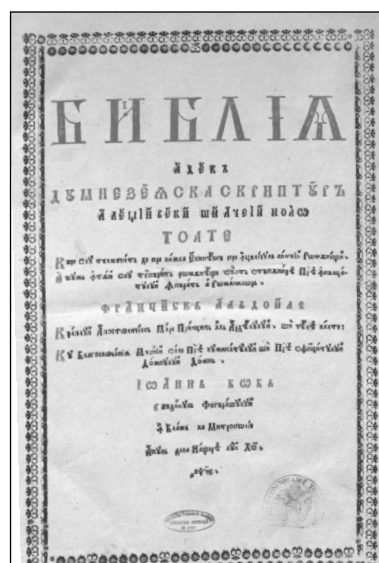
* Dr., bibliotecar, Biblioteca Academiei Române

Allgemeines Lexicon, Leipzig

Architecture Moderne, Paris

Biblia de la Blaj

- №. 2629 – Virgilii, *P. Virgilii Maronis Opera*, Tomus II–IV – Parissis – 1785 – 2 vol.¹⁵;
- №. 2630 – Ferguson (Adam), *Histoire des progrès et de la chute de la République [Romaine]*, Tome II – Paris – 1791 – 1 vol.¹⁶;
- №. 2795 – *De obște gheografie* – Iași – 1795 – 1 vol.¹⁷;
- №. 3404 – Abesci (Elias), *État actuel de l'empire ottoman*, Tome I – Paris – 1792 – 1 vol.¹⁸;
- №. 3513 – Voltaire, *Zaira. Tragedii în cinci acte și versuri* – [Paris] – 1732¹⁹ – 1 vol.²⁰;
- №. 3538 – Perret (J.J.), *La pogonotomie ou l'art d'apprendre à se raser soi-meme* – Paris – 1769 – 1 vol.²¹;
- №. 3539 – Klein (Samuil), *Logica adecă partea cea cuvântătoare a filosofiei* – Buda – 1799 – 1 vol.²²;
- №. 3664 – Millot (L'Abbé), *Éléments d'histoire générale*, Tome III–VII, IX – Paris – 1788 – 6 vol.²³;
- №. 3702 – Fontaine (La), *Fables choisies...* I Partie – Paris – 1745 – 1 vol.²⁴;
- №. 3755 – Montesquieu, *Oeuvres de Monsieur de...* Tome II – Londres – 1769 – 1 vol.²⁵;
- №. 3770 – Nicolle de la Croix (L'Abbé), *Géographie moderne*, nouvelle édition, Tome I–II – Paris – 1786 – 2 vol.²⁶;

- №. 4169 – *Biblia adecă dumneziasca scriptură*, cu blagoslovenia... Ioan Bob – [Blaj] – 1795 – 2 vol.²⁷;
- №. 4171 – *Allgemeines historisches Lexicon... derer Patrischen, propheten...* I–IV – Leipzig – 1722 – 4 vol.²⁸.

În afară de cele 26 de titluri enumerate, restul cărților sunt de secol XIX și XX. Unele dintre ele nu au anul de apariție, iar altele nici locul publicării.

Majoritatea cărților sunt în limba franceză, publicate în mare parte la Paris. Se regăsesc și cărți tipărite la Lyon, Londra, Leipzig, Viena, Buda, București, Iași, Buzău etc.

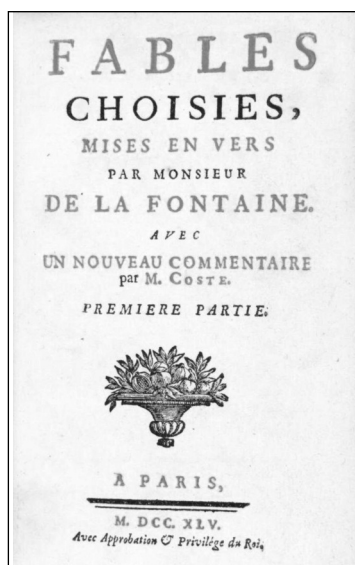
3. Inventarul revistelor din Biblioteca „Petre Gârboviceanu”

În continuarea listei cu cărți există un inventar al revistelor, cuprins între filele 109^r–112^v, ce însumează un număr de 310 titluri.

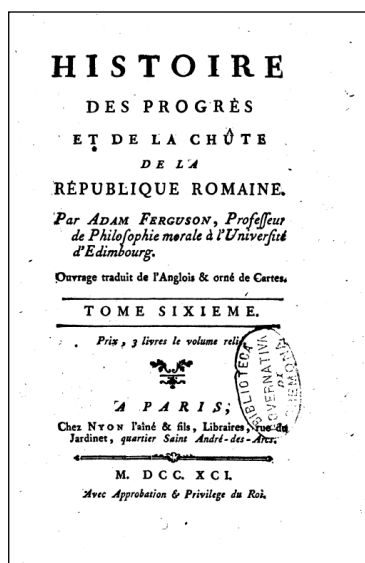
Rubricile tabelului diferă puțin față de inventarul cărților: 1) No.; 2) Format; 3) Numele revistei; 4) Anul; 5) Locul; 6) Volume; 7) Observații.

Dintre titlurile de reviste conținute în inventar amintim câteva:

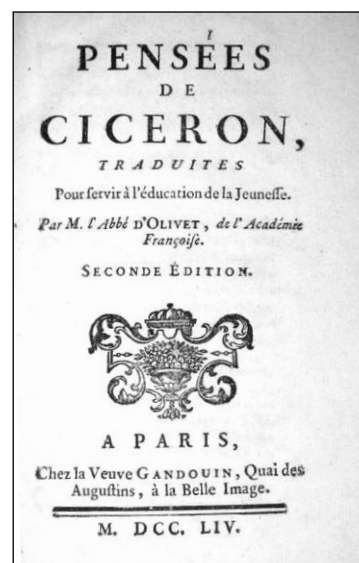
- „Viața literară” – București – 1906;
- „Gazeta de Transilvania” – Brașov – 1838–1848;
- „Albina Românească” – Iași²⁹ – 1829–1849;
- „Lyra Română” – București – 1879–1880;
- „Revista Teologică” – Iasi – 1883–1886;

Fables, Paris

Histoire des Progrès, Paris

Pensées de Ciceron, Paris

- „Curierul Românesc” – București – 1829–1845;
- „Analele parlamentare ale României” – București – 1831–1851;
- „Lucașfărul” – Sibiu – 1907–1910;
- „Arhiva istorică a României” – București – 1864–1865;
- „Revue Pédagogique Belge” – Bruxelles – 1888;
- „L'école maternelle” – Paris – 1882–1883;
- „Viața Românească” – Iași – 1906–1927;
- „Convorbiri literare” – Iași – 1872–1914;
- „Analele Societății Academice Române” – București – 1872–1932;
- „Noua revistă pedagogică” – București – 1901–1902;
- „Revistă pedagogică” – București – 1902;
- „Dacia Litterară” – Iași – 1840–1859;
- „Arhiva Dobrogei” – București – 1920;
- „Românul” – București – 1859–1861;
- „Timpulu” – București – 1856;
- „Gazeta de Moldavia” – Iași – 1850–1858;
- „Desbaterile Senatului României” – București – 1865;
- „Educatorul. Ziar pedagogic” – București – 1883;
- „Revista de pedagogie, filosofie, științe literare” – Iași – 1925.

Deși nu sunt publicații periodice, există și câteva titluri care au fost trecute aici, și anume:

- No. 68 – II – *Catalogul manuscrisurilor românești întocmit de I. Bianu* – 1897–1931 – București – 5 – 1 – 6 vol.³⁰;

- No. 70 – II – *Catalogul manuscrisurilor grecești întocmit de C. Litzica* – 1909 – București – 1 vol.³¹;
- No. 108 – I – *Catalogul muzeului de Al. Tzigara Samurcaș directorul* – 1908 – București – 1 vol.³²;
- No. 177 – I – *Catalogul colecțiilor comisiunii monumentelor istorice* – 1913 – București – 1 vol.³³;
- No. 289 – I – *Catalog. Muzeul A. Simu* – 1910 – București – 1 vol.³⁴.

Concluzii

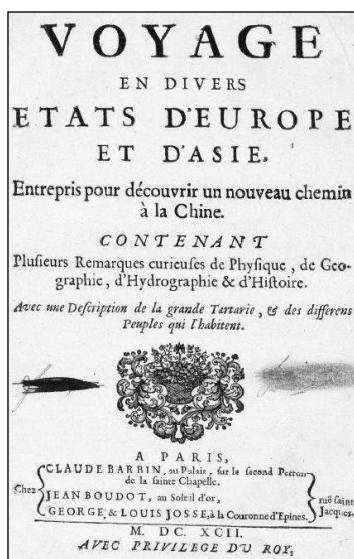
Acest instrument de lucru, foarte util atât pentru cercetători, cât și pentru toți cei care doresc să vadă o retrospectivă a lecturilor unui savant român de secol XIX–XX, ne prezintă o diversitate de titluri.

Majoritatea cărților sunt de secol XIX–XX, iar 26 de titluri sunt de secol XVII–XVIII, preponderent de limbă franceză, publicate la Paris. Există și cărți românești sau străine publicate la București, Buda, Leipzig, Viena ș.a.

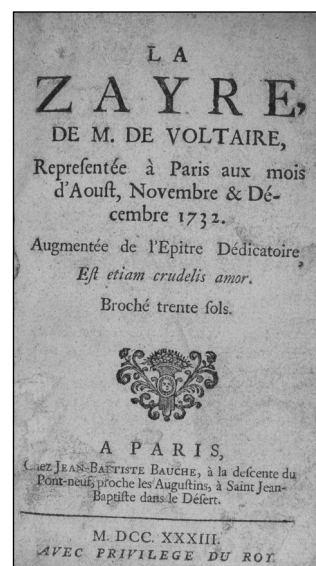
În ceea ce privește revistele, avem de-a face cu un fond bogat de titluri, majoritatea fiind de secol XIX, în mare parte presă românească de la începuturi („Albina Românească”, „Curierul”, „Transilvania” ș.a.). Regăsim și reviste de specialitate, de pedagogie, filosofie, literatură ș.a., dar și din alte domenii, precum matematică, agricultură, jurisprudență, ceea ce ne arată că Petre Gârboviceanu

Retorica, Buda

Voyage en divers etats d'Europe et d'Asie, Paris

La Zayre, Paris

era interesat nu numai de ceea ce se publica din domeniul său de activitate, ci și din alte domenii de cercetare.

Reținem faptul că au fost adăugate unele cataloage, precum cel al manuscriselor românești și al celor grecești, în inventarul revistelor, deși ele nu au legătură cu acesta.

O observație pe marginea consultării și analizării acestui registru inventar este aceea că au fost mai multe etape de redactare a acestuia, lucru care lesne se poate observa din stilurile diferite de scriere, în cazul inventarului de carte, filele 107–108.

Foarte interesantă și utilă ar fi o ediție critică a acestui instrument adăugând, pe lângă transliterația propriu-zisă a acestui registru-inventar, și coatele din catalogul Bibliotecii Academiei Române.

Note

1. Acest aspect îl vom dezvolta într-un viitor studiu, pe care-l vom publica într-o revistă de specialitate de biblioteconomie.

2. Biblioteca Academiei Române, Registrul-inventar al donației Bibliotecii „Petre Gârboviceanu”, f. 2^r.

3. *Ibidem*, f. 3^r.

4. *Ibidem*, f. 10^r.

5. *Ibidem*, f. 10^v.

6. *Ibidem*, f. 13^v.

7. *Ibidem*, f. 13^v.

8. *Ibidem*, f. 13^v.

9. *Ibidem*, f. 13^v.

10. *Ibidem*, f. 15^r.

11. *Ibidem*, f. 29^r.

12. *Ibidem*, f. 31^v.

13. *Ibidem*, f. 31^v.

14. *Ibidem*, f. 32^r.

15. *Ibidem*, f. 32^r.

16. *Ibidem*, f. 32^r.

17. *Ibidem*, f. 33^v.

18. *Ibidem*, f. 41^r.

19. Titlul original al operei lui Voltaire este *La Zayre* și a apărut la Paris în 1733, nu în 1732, așa cum este consemnat în registrul-inventar al cărților.

20. *Ibidem*, f. 42^r.

21. *Ibidem*, f. 42^v.

22. *Ibidem*, f. 42^v.

23. *Ibidem*, f. 44^r.

24. *Ibidem*, f. 44^v.

25. *Ibidem*, f. 45^r.

26. *Ibidem*, f. 45^r.

27. *Ibidem*, f. 49^v.

28. *Ibidem*, f. 49^v.

29. În text apare scris *Eșii* în loc de *Iași* cf. *Ibidem*, f. 109^v.

30. *Ibidem*, f. 109^v.

31. *Ibidem*, f. 109^v.

32. *Ibidem*, f. 110^r.

33. *Ibidem*, f. 111^r.

34. *Ibidem*, f. 112^r.